

18 СРЕДНО УЧИЛИЩЕ "УИЛЯМ ГЛАДСТОН"

гр. София – 1303, ул. "Пиротска" № 68, тел. 02/988-03-01, тел./факс 02/987-96-82

Утвърдил:

Директор: *Ралица Кирилова*

**АЛГОРИТЪМ И ПРОЦЕДУРИ/ПРОТОКОЛИ
ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ
ПРИ СЛУЧАИ НА НАСИЛИЕ И УЧИЛИЩЕН ТОРМОЗ
В 18 СУ „ УИЛЯМ ГЛАДСТОН”
ЗА УЧЕБНАТА 2024 – 2025 год.**

Настоящият механизъм за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище е съобразен и изготвен съгласно четири европейски стандарти за Закрила на детето и в изпълнение на Заповед № РД 09-1871/18.12.2015 г. на Министъра на образованието и науката и приет с решение на Педагогически съвет с Протокол № 17/12 .09.2024 г.

Настоящите правила имат за цел прилагането на цялостен училищен подход, полагане на координирани и последователни усилия за предотвратяване на тормоза и създаване на по-сигурна училищна среда.

Съдържание:

1. Създаване на единни училищни правила и отговорности
 - 1.1. Училищен координационен съвет
 - 1.2. Задължения на класни ръководители
 - 1.3. Задължения на учители, които не са класни ръководители
 - 1.4. Задължения на дежурни учители
 - 1.5. Задължения на помощен персонал
2. Процедури/Протоколи за превенция от насилие и тормоз на ниво училище и на ниво клас
 - 2.1. Създаване на условия за превантивна работа на ниво училище
 - 2.2. Създаване на условия за превантивна работа на ниво клас
 - 2.3. Изграждане на защитна мрежа с ясни граници, формиране на ценности, създаване на правила и процедури, които не допускат насилие и тормоз в училище
3. Процедури/Протоколи за интервенция на ниво училище и на ниво клас
 - 3.1. Водене на училищен дневник - в дневника се документират единствено ситуации, съответстващи на нива две и три според приетата класификация
 - 3.2. Процедури за управление на информацията
 - 3.3. Инициране на работа по случай
4. Процедура/Протокол за информирание и съобщаване на случай
5. Процедури/Протоколи за регистриране, докладване и разглеждане на случаи на насилие и тормоз сред учениците
6. Мерки при кризисни ситуации

1. Създаване на единни училищни правила и отговорности

1.1. Училищен координационен съвет

- Планира, проследява и координира дейностите за справяне с тормоза на ниво училище.
- Обобщава предложенията на класовете и изготвя общоучилищни принципи, протоколи и правила.
- Обсъжда и приема процедурите за докладване, регистриране и проследяване случаите на насилие и тормоз.
- Дава мотивирани предложения до Директора на училището, с цел подобряване на работата. Разработва протоколи за действия и ги предлага на Директора за одобряване. След одобряването се прилагат в работата.
- Подпомага класните ръководители с материали и консултации със специалисти, съдейства за организиране на периодични обучения на учителите по теми за насилието.
- Членовете на УКС се включват в обученията на педагогическите и непедагогическите специалисти по преценка на Директора на училището.
- Членовете на УКС преминават допълнителни, международни надграждащи обучения, които се финансират от бюджета на училището.

1.2. Класни ръководители

- Създават условия, при които се говори открито за тормоза и се работи за изграждане на социални нагласи и умения недопускащи и нетърпящи насилие и тормоз.
- В час на класа всеки класен ръководител използва разнообразни методи и подходи за разясняване на проблема, за същността и видовете тормоз между учениците.
- Класните ръководители провеждат разговори по конкретен повод с родителите (индивидуални или групови срещи), за това какво е тормоз и какви са преживяванията на потърпевшия.
- Всеки клас изработва общи правила за поведението на учениците и процедура, описваща мерките в случай на нарушаване на тези правила.
- Запознават учениците с процедурата за съобщаване на случай на тормоз.
- Реагират при всеки опит за насилие над ученик, съгласно утвърдените процедури и приетите правила.
- Участват в работата на екипа, сформирани по конкретен случай за ученик от класа им.
- Провеждат периодично превантивни занятия по проблемите на тормоза, като могат да привличат различни специалисти.
- Информират учениците за Национална телефонна линия за деца 116 111.
- Информират родителите за дейностите по механизма, както и за приетите правила и процедури.
- Съдействат за включването им в дейностите на ниво училище.

1.3. Учители, които не са класни ръководители

- Включват темата за насилието в учебни единици, при които това е възможно.
- Поощряват и развиват учене в групи, сътрудничество и взаимопомощ.
- Познават и използват установената система за информиране и съобщаване на случаи на тормоз.

1.4. Дежурни учители

- Спазват стриктно утвърдения от директора график за дежурство, следейки рисковите зони, в които е възможна появата на насилие и тормоз и информират помощник директорите;
- Реагират според утвърдените процедури в ситуации на насилие по време на дежурството им;
- Оказват съдействие на колеги при установени от тях нарушения на ученици и докладват на Училищния координационен съвет.

1.5. Помощен персонал

- Полагат грижи за предотвратяване на действия на насилие в училищните помещения, за които отговарят;
- Познават основните принципи на действие и ги прилагат;
- Не допускат прояви на насилие и съобщават за тях на дежурен учител, помощник директор, директор.

2. Процедури/Протоколи за превенция от насилие и тормоз.

2.1. Създаване на условия за превантивна работа на ниво училище.

- Създаване на училищен координационен съвет (УКС).
- Оценка и анализ на проблема.
- Изготвяне на план за противодействие на училищния тормоз за съответната учебна година.
- Създаване на единна училищна система от правила, отговорности и протоколи за действие.
- Непрекъснато подобряване на физическата среда, с фокус върху класните стаи (пространство, начин на разположение на училищните мебели и др.).
- Минимизиране на съревнователния елемент между учениците и създаване на възможности за екипна работа.

2.2. Създаване на условия за превантивна работа на ниво клас.

- Включване на учениците в образователни дейности, семинари, работилници, work shop, peer education, ателиета и др.
- Създаване на правила на етични отношения в класа, тематични дискусии.

2.3. Създаване на пространство за справяне с агресията чрез брифиране, разиграване на ситуации, тяхното обсъждане и обмисляне.

2.4. Изграждане на защитна мрежа с ясни граници, формиране на ценности, създаване на правила и процедури, които не допускат насилие и тормоз в училище.

Изграждането на защитна мрежа предвижда дейности на няколко нива:

- **На ниво клас** - да се прилагат всички форми на групова работа, дискусии, решаване на казуси, сюжетно-ролеви игри, споделяне на опит, като се използват възможностите на часа на класа, учебни предмети от задължителните учебни часове, различни извънкласни и извънучилищни дейности.

В час на класа, се обсъждат и дискутират взаимоотношенията:

- Ученици - учител
 - Учител – ученици
- **Ниво училище** – включва оценка на проблема, създаване на координационен съвет, изготвяне на план за противодействие на училищния тормоз и създаване на единни училищни правила и протоколи за действие.
- **Ниво общност** - родителите са важна част от изграждането на защитна мрежа. Родителите се привличат като партньори в дейностите по превенция, както и в случаите на интервенция. Да се обсъждат казуси, свързани с насилието и тормоза, да се научат родителите как да регистрират поведение на тормоз и насилие, как да общуват с децата си без скрита агресия.

3. Процедури за интервенция на ниво училище и на ниво клас.

3.1. Водене на училищен дневник - в дневника се документират единствено ситуации, съответстващи на нива две и три според приетата класификация.

1 ниво – действията се предприемат автономно от класните ръководители заедно с родител, като се предприема педагогическа работа индивидуално или с целия клас. *Ситуациите на първо ниво не се регистрират в дневника.*

2 ниво - действията се предприемат от класния ръководител, психолог/педагогически съветник, представител на УКС, директор и задължително участие на родител. *Ситуациите на второ ниво се регистрират в дневника.*

3 ниво – служителят на училището, идентифицирал тормоза, *незабавно* уведомява Отдел „Закрила на детето” и/или полицията. *Ситуациите на трето ниво се регистрират в дневника от член на УКС.*

3.2. Процедури за управление на информацията.

Процедурата/Протокол по развитието на всеки случай се регистрира в училищния дневник. Дневникът съдържа следната информация:

- дата; какво се е случило – кратко описание на ситуацията,
- кога се е случило,
- кои са участниците;
- кой служител е регистрирал ситуацията – име и подпис;
- какво е предприето като действия (интервенция);
- кои отговорни участници са информирани (институции, органи, родители);
- как е приключила ситуацията или на какъв етап е и какво предстои;
- какво се е случило кратко описание на ситуацията.

Свидетелят на ситуацията уведомява класния ръководител устно. Той уведомява родителя, който попълва протокол, описващ случая. (Протокол № 1)

Важно е да се разграничат случаите, в които не се касае за тормоз, а само за игра или приятелско премерване на силите между децата. За целта е необходимо да се наблюдава поведението на децата, включително и на тези, които само присъстват без активно да участват. За правилна оценка на ситуацията:

- ако децата се закачат, бутат или блъскат или си разменят шеги, като при това се смеят, разменят си ролята и позициите и никое от тях няма видимо доминиращо

положение, а околните не им обръщат особено внимание, то най-вероятно става дума за игра;

- ако едно от децата е видимо напрегнато, не се усмихва, опитва се да се махне, ако ролите не се сменят, а другото дете е в постоянно доминираща позиция и това поведение привлича вниманието на околните, то най-вероятно става дума за тормоз;
- когато се касае просто за приятелска игра, учителят може да се намеси, за да предупреди децата да внимават да не се наранят. Ако обаче наблюдаваното поведение може да бъде определено като тормоз е необходимо да се предприемат съответните стъпки, описани в механизма.

Всеки класен ръководител може да договори с учениците си от класа и други форми и начини за съобщаване на случаи на тормоз.

3.3. Инициране на работа по случай

При предприемане на индивидуална работа по случай с ученик на базата на направения анализ, координирането на работата се осъществява от училищния психолог/педагогически съветник. Информацията за вписаните в Дневника със случаи на училищен тормоз се съхранява само при психолог/педагогически съветник или по изключение при друг член на УКС, определен от Директора на училището.

4. Процедура за информиране и съобщаване на случаи.

Свидетелят на ситуацията уведомява класния ръководител устно. Той уведомява родителя, който попълва протокол, описващ случая. (Протокол № 1).

При предприемане на индивидуална работа по случай, основавайки се на направения анализ, координирането на работата се осъществява от училищния психолог/педагогически съветник. Информацията за вписаните в Дневника случаи на училищен тормоз се съхранява само при психолог/педагогически съветник или по изключение при друг член на УКС, определен от Директора на училището.

Сигнал за дете в риск от насилие и тормоз се подава от всеки един професионалист, работещ в системата на образованието. Това може да бъде директор, учител, психолог, педагогически съветник, възпитател, хигиенист и т.н. Сигналът може да бъде подаден от името на училището, УКС, като се описва цялата събрана информация по случая.

Сигналът се подава към Държавната агенция за закрила на детето, Национална телефонна линия за деца 116 111.

В случай, че сигналът за насилие бъде приет от някой от визираните органи за закрила – получен от дирекция „Социално подпомагане“/Отдел за закрила на детето, Държавната агенция за закрила на детето или Министерството на вътрешните работи, съгласно чл. 7 от Закона за закрила на детето, той е длъжен да уведоми за това останалите незабавно до 1 час от регистриране на сигнала, включително по телефон и факс. Сигналът се изпраща в дирекция „Социално подпомагане“ по настоящия адрес на детето.

Съгласно Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето (чл. 10, ал. 5) в случаите, отнасящи се до насилие над дете, се разглеждат и анонимни сигнали.

В кризисни ситуации УКС се свързва с Мултидисциплинарен екип на местно ниво и работят по съвместен план за действие.

5. Процедури/Протоколи за регистриране, докладване и разглеждане на случаи на насилие и тормоз сред учениците.

Задължение на всеки учител е да се намеси, за да прекрати ситуацията на тормоз, на която е станал свидетел.

1. Действия в случай на инцидент, който поставя в риск живота и/или здравето на ученик. Учителят/служителят действат в следната последователност:

- Извежда пострадалото дете от опасната зона и оказва навременна помощ;
- Незабавно уведомява класния ръководител, който от своя страна докладва на училищното ръководство и информира родителите/настойниците на ученика;
- При непосредствена опасност за живота на пострадалото дете се обажда на телефон 112;
- След проверка на случая, директорът свиква УКС и подава сигнал към Отдел „Закрила на детето”.

2. Действия при установяване, че ученик е упражнил тормоз:

- За изясняване на случая от други ученици - наблюдатели, родителите им описват ситуацията;
- Класният ръководител уведомява и свиква среща с родителите;
- Свиква се УКС;
- УКС уведомява УКБППМН, Полицията и отдел „Закрила на детето”;
- УКС изготвя работна програма с ясно разписани функции и дейности с цел намаляване на агресията у детето.

Всяка ситуация на тормоз (изключение ниво 1) трябва да бъде регистрирана и описана в Дневник на училището от свидетеля, който я е наблюдавал.

6. Мерки за кризисни ситуации

1. Комисията заседава най-малко три пъти в учебен срок и обсъжда изпълнението на плана, както и резултати от дейността си.

2. При наличието на писмен или устен сигнал, комисията се събира в рамките на 24 часа.

3. При възникване на кризисна ситуация веднага се уведомява Директора на училището. В рамките на един час се подава сигнал в РУО и отдел „Закрила на детето”.

4. При възникване на кризисна ситуация или получен сигнал за ученик, жертва или в риск от насилие, комисията съставя индивидуален план за кризисна интервенция.

7. Процедура за реакция при кризисна ситуация

1. Свикване на екипа и ръководството за анализ, оценка на ситуацията.

2. Вземане на решение за план за действие.
3. Свикване на всички педагогически специалисти, преподаващи в съответния клас/ученици и по целесъобразност на целия педагогически екип.
4. Съобразно спецификата на случая, вземане на решение за уведомяване на външни институции.

Председател: Елена Стефанова /координатор/ -

Членове:

1. Елеонора Велкова /психолог/ -
2. Севдалина Ангелова /логопед/ -
3. Мария Сандева /зам.-директор УД/ -
4. Атанас Димитров /зам.-директор УД/ -
5. Лазар Павлов /зам.-директор УД/ -
6. Десислава Николова /зам.-директор УД/ -